

HÖGSKOLAN I BORÅS
BIBLIOTEK & LÄRANDERESURSER

Forskarstöd vid BLR

Forskares och forskarstuderandes
behov av tjänster och stöd från BLR vid
Högskolan i Borås

**Bibliotek & Läranderesurser vid Högskolan i Borås
2013**

Pieta Eklund, BLR
pieta.eklund(a)hb.se

Sammanfattning

Under hösten 2012 tillsattes en arbetsgrupp för att undersöka forskares och forskarstuderandes behov av tjänster och stöd från Bibliotek & läranderesurser (BLR). Denna rapport är resultatet av gruppens arbete.

BLR vill vara ett aktivt och proaktivt stöd för forskare i forskningsprocessen och BLR vill genom sina forskningsnära tjänster stödja högskolans strävan att öka andelen forskning samt andelen externt finansierad forskning. BLR vill även utveckla ett fungerande och anpassat forskarstöd. Syftet med den här undersökningen har varit att utreda forskares och forskarstuderandes behov av stöd i forskningsprocessen för att kunna fortsätta utveckla och prioritera BLR:s forskarstöd.

Undersökningen har bestått av en enkätundersökning och fokusgruppsintervjuer som har genomförts bland forskare och forskarstuderande på Högskolan i Borås.

Utifrån det analyserade materialet har arbetsgruppen kommit fram till att följande områden är viktiga för BLR att utveckla för att kunna erbjuda kvalitativt forskarstöd för forskare och forskarstuderande på Högskolan i Borås:

- BLR behöver erbjuda mer stöd i *informationssökning*
- BLR bör se till att *informationsresurserna* överensstämmer med behoven.
- *Publiceringsstöd* bör erbjudas så att forskare får kompetensen att välja den bästa publiceringskanalen.
- *Forskningsresultat- och data* bör synliggöras och tillgängliggöras och BLR bör *omvärldsbevaka* bl.a. finansiärer och utlysningar i samråd med andra delar av Högskolan i Borås.
- BLR:s medarbetares *kompetens* bör synliggöras och BLR bör verka för *samarbete* mellan forskare och BLR och *samverkan* mellan BLR och andra delar av högskolan.
- Det behövs även *ökat handledarstöd* och annat *generellt stöd* i bl.a. tekniska verktyg.

Förslag till utveckling av BLR:s forskningsstöd redovisas i detalj i kapitel 6.

Rapporten behandlar inte frågan om hur forskningsstödet vid BLR skulle kunna organiseras. Det bör diskuteras i samband med verksamhetsstödet i den kommande organisationsförändringen och är i förlängningen något för BLR:s och högskolans ledning att ta ställning till.

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte och frågeställningar	2
1.3	Forskningsstöd, forskarservice, stöd till forskning?	2
2	Metod	3
2.1	Enkäten	4
2.2	Fokusgruppsintervjuerna	5
2.3	Enskilda intervjuer	5
3	Liknande undersökningar	5
3.1	Blekinge Tekniska Högskola	5
3.2	Lunds universitetsbibliotek	6
4	Enkätresultat	8
4.1.1	Skriva ansökan	8
4.1.2	Datainsamling, analysering och skrivandet	9
4.1.3	Publicering forskningsresultat	10
4.1.4	Övriga tjänster	11
4.2	Fokusgruppsintervjuerna	12
4.2.1	Informationssökning	13
4.2.2	Publiceringsstöd	13
4.2.3	Övriga tjänster	14
5	Resultatdiskussion och analys	14
5.1	Skriva ansökan	15
5.2	Insamling/bearbetning/analysering/skrivande	15
5.3	Publicering av forskningsresultat, tillgängliggöra forskningsdata	16
5.4	Övriga tjänster	18
6	Slutsatser och rekommendationer	19
6.1	Förslag på utveckling av BLR:s forskningsstöd	19
6.1.1	Informationssökning	19
6.1.2	Informationsresurserna	20
6.1.3	Publiceringsstöd	20
6.1.4	Att synliggöra och tillgängliggöra forskningsresultat och forskningsdata	21
6.1.5	Omvärldsbevakning	21
6.1.6	Synliggöra BLR & medarbetarnas kompetens	21
6.1.7	Samarbete och samverkan	22
6.1.8	Generell support	22
	Litteratur	23
	BILAGA 1: Hierarkisk nedbrytning av vetenskaplig kommunikation (Björk, 2007)	24
	BILAGA 2: Manus för fokusgruppsintervjuer angående BLR:s forskningsstöd	25

1 Inledning

Bibliotek & läranderesurser (BLR) bör och vill vara ett aktivt och proaktivt stöd för forskare i forskningsprocessen och BLR vill genom sina forskningsnära tjänster stödja högskolans strävan att öka andelen forskning samt andelen externt finansierad forskning. BLR vill även utveckla ett fungerande och anpassat forskarstöd.

På senare tid har allt fler högskole- och universitetsbibliotek genomfört undersökningar vid sina lärosäten angående vilken typ av forskarstöd som bibliotek skulle kunna erbjuda, t.ex. Blekinge Tekniska Högskola (BTH) och Lunds Universitets bibliotek (LUB). Just nu förs det också diskussioner om att allt mer resurser satsas på forskningen medan grundutbildningen får minskade resurser. Vid Högskolan i Borås pågår diskussionerna om hur andelen forskning kan ökas. I *Verksamhetsplan 2013-2015 för Högskolan i Borås* och *Det kompletta professionslärosätet: Mål och strategier för Högskolan i Borås 2010-2013* (dnr 335-12-21) skrivs det att satsning på att öka andelen forskning är viktigt, vilket medför att även Bibliotek & läranderesurser (BLR) måste anpassa sin verksamhet genom att utveckla tjänster specifikt mot forskare.

Som ett led i utvecklandet av BLR:s forskningsnära tjänster tillsattes en arbetsgrupp vid BLR för att undersöka vilka behov det finns hos forskare av Bibliotek & läranderesurser (BLR) tjänster i slutet av 2012. I arbetsgruppen ingick förutom sammankallande bibliotekarie Pieta Eklund, följande personer; Martin Borg, Lisa Carlson, Karin Ekström, Karin Söld, alla bibliotekarier, samt Anngerd Lönn Svensson, pedagogisk utvecklare. Den här rapporten är ett resultat av gruppens arbete.

1.1 Bakgrund

Högskolan i Borås forskning och utbildning ska hålla hög kvalitet för att bibehålla och på sikt ytterligare förstärka Högskolan i Borås position inom svensk högre utbildning enligt *Verksamhetsplan 2013-2015 för Högskolan i Borås*. Vidare skrivs det i dokumentet att forskarutbildningskurser som är gemensamma för alla forskarstudier, säkring av handledarkompetens för att bedriva utbildning på forskarnivå bl.a. genom högskolepedagogiska insatser, öka andelen externa forskningsanslag inom de prioriterade forskningsområden, är aktiviteter som särskilt ska prioriteras.

Det finns några överordnade verksamhetsmål som är av intresse för BLR:s utveckling av forskningsnära tjänster; bl.a. att etablera forskarutbildning i egen regi och att öka forskningens omfattning. I *Det kompletta professionslärosätet: Mål och strategier för Högskolan i Borås 2010-2013* (dnr 473-09-60) fastslås att forskningsvolymen har expanderat genom att högskolan får externa forskningsansökningar beviljade samt att lärosätet har några framgångsrika och starka forskningsområden såsom *Waste Refinery* och *Smart Textiles*. Högskolan i Borås vill samverka med aktörer inom näringsliv, offentlig verksamhet och kulturliv samtidigt som forskningens integritet till externa uppdragsgivare framhävs som viktigt. Det framgår också i dokumentet att en strategi för en stabil och kreativ forskningsmiljö inom forskarutbildningen är att ge kurser som är gemensamma för samtliga forskningsområden. För att kvalitetssäkra forskarutbildningen ytterligare är det viktigt att utveckla handledarkompetens.

I *Verksamhetsplan för Bibliotek & läranderesurser 2013-2015* (dnr 770-12-21) står det att utveckling, samverkan, delaktighet och samarbete fortsätter att vara BLR:s ledord. Med detta menas att det är högskolans gemensamma utveckling som är i fokus för BLR:s verksamhet, vilket blir tydligt i de delar av BLR:s verksamhetsplan där stöd till forskning behandlas. Det tas också fasta på de examensrättigheter på forskarnivå som Högskolan i Borås har erhållit och den forskarutbildning som bedrivs vid Högskolan i Borås. BLR vill bl.a. bidra till planering samt genomförandet av gemensamma forskarutbildningskurser och utveckla handledarkompetens.

BLR har alltid haft studenten i centrum när BLR:s verksamhet har diskuterats och utvecklats. Det har varit mer naturligt att utgå från studenten i grundutbildningen och inte i forskarutbildningen

eftersom grundutbildningen har varit kärnverksamheten för Högskolan i Borås. Dock har BLR alltid utgått från forskare när det har gjorts ändringar i samlingarna och databasutbudet.

1.2 Syfte och frågeställningar

BLR har ett uppdrag att stödja forskare och forskarstuderande i forskningsprocessen genom att erbjuda forskarstöd som möter deras behov. BLR erbjuder redan idag insatser inom olika områden som kan räknas som forskningsstöd. Dessa är bl.a. stöd i informationsökning, publiceringsstöd, handledarstöd och stöd i användning av diverse digitala verktyg såsom referenshanteringsverktyget EndNote. Det har inte gjorts någon liknande undersökning om BLR:s forskarstöd tidigare och därför är frågan om högskolans forskare och forskarstuderande har ett behov av dessa tjänster under forskningsprocessen. Det övergripande syftet med föreliggande studie, som till stor del bygger på resultat från en nätbaserad enkät till forskare och forskarstuderande, är att utreda forskares och forskarstuderandes behov av stöd i forskningsprocessen för att kunna fortsätta utveckla och prioritera BLR:s forskarstöd. Följande frågor ställs:

Vilka forskningsnära tjänster har forskare och forskarstuderande behov av?

Vilka tjänster bör Bibliotek & läranderesurser prioritera och/eller utveckla utifrån de behov som forskare och forskarstuderande ger uttryck för?

Denna rapport behandlar inte frågan om hur det fortsatta arbetet med BLR:s forskarstöd ska struktureras eller byggas upp.

1.3 Forskningsstöd, forskarservice, stöd till forskning?

Många olika begrepp används för att beskriva de tjänster som biblioteken har utformat för att stödja forskare. Gunilla Wiklund (2012) har skrivit en litteraturöversikt om vad som är forskarservice. Forskarservice kan definieras som stöd och service som sparar tid för forskaren eller ger denne mer tid över till forskning. Forskarservice kan även definieras som de tjänster och stöd som riktas specifikt till forskare (primärt forsknings-/forskarstöd) eller tjänster och stöd som bibliotekets alla användare inkluderande forskare kan använda (sekundärt forsknings-/forskarstöd).

Lunds universitetsbibliotek (LUB) använder begreppet *forskarservice* istället för t.ex. *forskningsstöd*. Motivet till det är att det lägger fokus på den enskilda forskaren medan *forskningsstöd* har ett vidare perspektiv. Begreppet forskningsstöd är mer strukturbetonat och innefattar bl.a. ekonomiska aspekter (Wiklund, 2012).

I Borås använde arbetsgruppen initialt begreppet *forskningsstöd vid BLR*. Avgränsningen "vid BLR" har varit nödvändigt för att inte förväxlas med det strukturbetonade forskningsstöd som erbjuds av Högskolan i Borås. BLR:s undersökning visar att många forskare uttrycker behov av enskilt stöd och kontakt med biblioteket. Det är därför på sin plats att fundera på om BLR, så som LUB, ska uppmärksamma den enskilda forskaren och dennes behov. Kanske kan detta förtydligas genom att använda begreppet *Forskarstöd* alternativt *Forskarservice*. BLR vill se till den individuella forskaren och dennes behov. Det är också viktigt att undvika begreppsförvirring genom att separera BLR:s forskarstöd från det strukturbetonade forskningsstödet från Högskolan i Borås, där bl.a. finansiering, handledning och dylikt ingår.

I detta arbete används begreppet *forskarstöd* och *forskarservice* för Lunds Universitets biblioteks tjänster då de har valt att använda dessa begrepp. Dessa begrepp används även när det gäller BLR:s aktiviteter för forskare och forskarstuderande. Detta trots att BLR tidigare använt begreppet *forskningsstöd*. BLR vill skilja mellan stöd och service åt den enskilda forskaren/forskarstuderande och det strukturella stödet som Högskolan i Borås erbjuder i form av nämnder, finansiering, uppföljning av studieresultat och annat.

För att ytterligare förenkla läsningen kommer begreppet *informant* att syfta till både forskare och forskarstuderande/doktorander förutom i de fall det finns ett syfte i att redovisa skillnaderna mellan forskares och forskarstuderandens önskemål om hur bibliotekets forskarstöd bör utvecklas.

En del av bibliotekets traditionella aktiviteter har idag fått annan betydelse då forskares behov och användning av bibliotek har fått större fokus. Därför diskuterar Wiklund (2012) även var gränsen mellan forskarservice och allmän biblioteksservice, alltså tjänster för forskaren och tjänster för alla, går. Biblioteken vill ännu tydligare utveckla samlingar åt rätt håll utifrån forskarperspektivet. Detta betyder att samtidigt som det fortfarande behövs en bred bibliotekskompetens behövs det även mer specialiserade kompetenser, bl.a. inom publiceringsfrågor. Annan forskarservice som bibliotek redan erbjuder är bl.a. tillgång till elektroniskt material, bevakning av vad som händer inom forskningsvärlden, biblioteksundervisning och anpassade insatser för individuella forskare eller forskargrupper. Biblioteket kan även erbjuda programvaror för att underlätta forskarens arbete i analysfasen.

Forskning kring forskares behov av stöd och service ger inte en enhetlig bild. Wiklund (2012) skriver att det förmodligen beror på skillnaderna i forskningsfrågorna men även de ämnesmässiga skillnaderna. Det finns behov av informationstjänster och programvara för bl.a. referenshantering men mindre behov av verktyg för samarbete och hantering av projekt. Studier gjorda på forskare som informationssökare visar tydligt att forskare i allt större utsträckning använder och efterfrågar elektroniskt material och i mindre utsträckning fysiska samlingar. Tillgång och tillgänglighet blir centralt för forskare. Däremot kan forskare tveka inför att lämna informationsökningsuppdrag till bibliotekarier som saknar detaljkunskap i ämnet.

Det är troligt att efterfrågan på tjänster som rör hantering och lagring av forskningsdata kommer att öka på samma sätt som frågor kring open access och upphovsrätt, när forskningsfinansiärer började kräva open access-publicering. Forskare som behöver stöd i forskningsprocessen kommer sällan direkt till biblioteket. Därför måste det stöd, service och verktyg bibliotek utvecklar för forskare utformas så att det passar varje individuell forskare (Wiklund, 2012).

Det är självklart att forskarservice ska spara forskarens tid men det är inte ett svar på vad forskarservice är eller hur den ska utformas och utvecklas. Det finns andra faktorer som kan vara applicerbara på delar av forskarservice. Exempelvis har Helena Francke (2013) identifierat några framgångsfaktorer som är viktiga för publiceringsverksamheten vid forskningsbiblioteken. Förtroende och förankring hos lärosätets forskare, bibliotekarier och ledning samt engagemang och rätt kompetens hos bibliotekarier är exempel på framgångsfaktorerna (Francke, 2013). För att forskare ska få förtroende för bibliotekarier bör bibliotekarierna agera utifrån en förståelse för hur vetenskapliga praktiker fungerar inom olika forskningsområden, t.ex. de naturvetenskapliga ämnena fungerar inte på samma sätt som humanistiska ämnen, menar Francke. Det är alltså viktigt för bibliotekarier att ha förståelse för varierande förutsättningar för forskning och publicering. Dessa faktorer kan vara applicerbara även på andra delar av forskarservice.

2 Metod

Vetenskaplig kommunikation har beskrivits i en modell som innehåller aktiviteter som att ansöka finansiering till att tillämpa resultaten i praktiken. Modellen har skapats av Björk (2007) och den finns i sin helhet i Bilaga 1. I den beskrivs vetenskaplig kommunikation utifrån forskarperspektivet och inte hur biblioteket har organiserat sitt forskningsstöd (Voog et al., 2013). När vi inventerade BLR:s tjänster för forskare användes modellen som utgångspunkt för att försäkra oss att vi hade en förståelse för vetenskaplig kommunikation. Modellen gav oss ramar att diskutera kring bibliotekets stöd till forskare. Då den ursprungliga modellen är väldigt detaljerad valde vi att utgå från den förenklade modellen som både BTH och Lunds universitet hade använt i sina undersökningar men ändå anpassa den till BLR:s organisation.

BLR är en organisation som består av tre delar; högskolans bibliotek, Studentservice (som inte ingår i detta arbete) och Centrum för lärande och undervisning, CLU, som har den pedagogiska utvecklingen av högskolans personal i fokus. Även CLU:s tjänster är inkluderade i arbetet. Den förenklade modellen som tillämpades vid inventering av BLR:s tjänster ser därför annorlunda ut jämfört med de förenklade modellerna som BTH och LUB använde. Delarna *utbildning* och *handledning* inkluderades. När tjänsterna som BLR redan erbjuder eller skulle kunna erbjuda, sammanställdes inför utformningen av enkäten fanns det ett antal tjänster som t.ex. "möjlighet att påverka samlingarna" och "kontaktbibliotekarie" som inte gick att placera under någon av de befintliga delarna. Dessa ansågs istället vara sätt att samverka med forskarna och högskolans övriga organisation och modellen ökades därför med *samverkan*. I Figur 1 finns forskningsprocessen med BLR:s utvidgade uppdrag illustrerad.

Ansökan	Datainsamling	Bearbetning	Analys	Skrivande	Publicering	Utbildning	Handledning	Samverkan
---------	---------------	-------------	--------	-----------	-------------	------------	-------------	-----------

Figur 1 Modellen över forskningsprocessen med BLR:s utvidgade uppdrag

Varje fas hade ett antal tjänster kopplade till sig. Ansökningsfasen hade nio tjänster, datainsamling, bearbetning, analys och skrivande hade 14 tjänster, publiceringsfasen 11 tjänster och utbildning, handledning och samverkan hade 23 tjänster tillsammans.

Senare i rapporten redovisas bearbetning/analys/skrivande som en gemensam fas. Det framgick tydligt i fokusgruppsintervjuerna att dessa inte kunde skiljas åt i forskningsprocessen. Faserna är ofta integrerade i varandra, ibland kan det t.o.m. vara svårt att skilja (data)insamlingsfasen från bearbetning/analysering/skrivande.

2.1 Enkäten

Enkäten gjordes på engelska så att även högskolans internationella forskare skulle kunna svara på den. Enkäten gick ut till 318 forskare som enligt HB:s forskningswebb antingen är forskare eller forskarstuderande. Enkäten var öppen under en vecka. En påminnelse skickades ut efter fyra dagar. Svarstiden för enkäten begränsades då ytterligare en enkät planerades att skickas till samma målgrupp under samma tidsperiod. Totalt inkom 61 svar varav 43 var forskare och 18 forskarstuderande. Frågorna var inte obligatoriska att svara på, vilket medförde att alla informanter inte svarade på alla frågor. Svarsfrekvensen var inte särskilt hög men ger ändå en indikation på vilka behov forskare har under forskningsprocessen.

Enkäten bestod av några bakgrundsfrågor såsom om informanten var forskare eller forskarstuderande, vilken institution informanten tillhörde, hur ofta e-resurser användes samt hur ofta denne besökte det fysiska biblioteket. Informanten fick även svara på frågan om denne kunde tänka sig att delta i en fokusgruppsintervju för att diskutera bibliotekets tjänster till forskare och forskarstuderande. 20 informanter visade intresse att delta i en fokusgruppsintervju. Därefter följde frågor rörande bibliotekets tjänster.

Tjänsterna som de svarande fick välja på är tagna från Eva Norlings (2012), Blekinge Tekniska Högskola, presentation. För att listan skulle passa verksamheten vid Högskolan i Borås anpassades beskrivningen av tjänsterna, antingen genom att de formulerades om, lades till eller togs bort.

Informanterna fick välja de tjänster som de skulle vilja ha i samband med att en ansökan om forskningsfinansiering skrivs (5 av 9 tjänster), vid insamling av data, bearbetning, analys samt skrivande (7 av 14 tjänster), publicering av forskningsresultat (7 av 11 tjänster) samt vilka andra tjänster (12 av 23 tjänster) som skulle kunna vara av intresse för forskare och forskarstuderande. Informanterna hade alltid möjlighet att beskriva sina behov och önskemål i egna ord. Vissa av tjänsterna återkom eftersom forskningsprocessen inte är linjär, trots att den ofta beskrivs som sådan. Att forskarna fick välja varierande antal tjänster beror på att bibliotekets tjänsteutbud varierar under olika faser av forskningsprocessen.

Enkätsvaren delades först i två grupper: de som använder bibliotekets elektroniska resurser en gång i veckan eller oftare samt de som använder bibliotekets elektroniska resurser mer sällan. Delningen gjordes för att se vilka, om några, skillnader fanns i det stödet forskare efterfrågar utifrån vanan att använda elektroniska resurser. Då detta inte resulterade i några skillnader redovisas alla svaren tillsammans.

2.2 Fokusgruppsintervjuerna

I maj kontaktades de 20 informanter som hade uttryckt intresse av att delta i en fokusgruppsintervju om forskningsstöd vid BLR. Ett antal av dessa anmälde fortsatt intresse. Två grupper bjöds in, en med fem informanter och en med fyra. Vid andra intervjutillfället kom endast tre av fyra deltagare. BHS:s, Gemensamma förvaltningens samt VHB:s forskare och forskarstuderande var representerade.

Fokusgruppsintervjuerna genomfördes på BLR och tog ca en timme vardera. Intervjuerna spelades in och två personer antecknade. Fokusgruppsintervjuerna inleddes med en introduktion till syftet med intervjuerna. Alla deltagare fick presentera sig själva. Informanterna informerades även om att samtalet skulle spelas in. Båda intervjuerna inleddes med en öppen fråga där informanterna ombads att tänka på en situation i forskningsprocessen då BLR har varit till stöd/inte varit till stöd. Intervjuguiden finns längst bak i detta dokument som Bilaga 2.

2.3 Enskilda intervjuer

För att komplettera fokusgruppsintervjuerna genomfördes tre enskilda intervjuer med en forskare vid IH, en nyantagen doktorand vid PED och en erfaren forskare vid PED. Två av intervjuerna genomfördes i informanternas egna rum och den tredje via telefon. Alla informanterna introducerades till syftet med intervjun via e-post. Samma frågor användes som vid fokusgruppsintervjuerna. Resultat från dessa intervjuer redovisas tillsammans med forskningsgruppsintervjuerna.

3 Liknande undersökningar

Som tidigare nämnts har både Blekinge Tekniska Högskola (BTH) och Lunds universitetsbibliotek (LUB) genomfört studier angående forskares och forskarstuderandes behov av forskningsstöd från biblioteket. Nedan sammanfattas resultaten från dessa två undersökningar.

3.1 Blekinge Tekniska Högskola

Blekinge Tekniska Högskola (BTH) gjorde en undersökning om vilka behov deras forskare har av biblioteket. Undersökningens struktur baserades på Björks (2007) modell för vetenskaplig kommunikation. Modellen finns sammanfattad i kapitel 2 och i sin helhet i Bilaga 1.

BTH använde sig av en förenklad och anpassad modell: insamling, bearbeta/analysera, skriva/publicera, handledning, annat. Dessa, menar Norling (2012), motsvarar bibliotekets tjänster i informationssökning, kurser och IT-stöd, publiceringsstöd, utbildningsinsatser och kontakter. I Figur 2 illustreras vilka tjänster som motsvarar vilka delar av modellen för vetenskaplig kommunikation.

Forskningsprocessen	Insamling	Bearbeta/analysera	Skriva/publicera	Handledning	Annat
Bibliotekets tjänster	Informationssökning	Kurser och IT-stöd	Publiceringsstöd	Utbildningsinsatser	Kontakter

Figur 2 Modellen över forskningsprocessen och motsvarande tjänster på biblioteket i BTH:s undersökning

Enkäten besvarades av 112 forskare som rangordnade de 10 viktigaste tjänsterna från en lista på 32 bibliotekstjänster. Viktigast för både forskare och doktorander var tillgång till fulltextdatabaser, att kunna använda biblioteket hemifrån och att ha tillgång till sök- och referenshanteringsverktyg.

Utöver enkäten genomfördes fokusgruppsintervjuer och enskilda intervjuer med forskare och forskarstuderande vid BTH. Båda grupperna var generellt väldigt nöjda med bibliotekstjänsterna, de

fick tag i det material de behövde i tid. Bibliotekets service ansågs pålitlig och snabb vid frågor. BTH:s forskare använde i huvudsak det digitala biblioteket men besökte ibland biblioteket för att delta i seminarier, prata med bibliotekarierna och hämta fjärrlån. Det var informationssökningen som upplevdes som problematisk då det tar tid att utveckla strategier och att informationsbehov förändras vid varje nytt forskningsprojekt. Informationssökning är en kontinuerlig forskningsaktivitet. Forskare använde publicering, nätverk och presentationer på konferenser som kanaler för att sprida sina forskningsresultat.

Medvetenhet kring bibliotekets tjänster varierade bland forskare beroende på forskningserfarenhet, vilka personliga kontakter det fanns samt vilka kurser doktoranderna hade hunnit ta. Några forskare menade dock att den genomförda enkäten synliggjorde bibliotekets tjänster och gav idéer om bibliotekets erbjudande av stöd och service.

BTH:s forskare ansåg att biblioteket borde vara mer aktivt och borde lyfta fram bibliotekariernas kompetenser. Alla visste att biblioteket finns men de saknade insikt i den kompetens som bibliotekarierna besitter. Biblioteket skulle kunna arrangera möten, workshops, besöka personalmöten och forskningsseminarier samt använda webben för att informera om vad det är bibliotekarierna gör och vad som är nytt på biblioteket. Kanaler för att sprida information från biblioteket skulle kunna vara e-postbrev, mailinglistor, bloggar, Facebook, Twitter. När nya anställda introducerades var broschyrer, boka-en-bibliotekarie och liknande aktiviteter efterfrågade.

Några områden, som enligt forskarna skulle behöva utvecklas, var bl.a. institutionella arkiv/publikationsdatabas (motsvarar BADA¹ vid Högskolan i Borås) för att visa vikten på registreringen av forskningspublikationer. Områden där båda grupperna ansåg att bibliotekarierna skulle kunna vara behjälpliga inom var systematiska litteratursökningar och publiceringsstrategier, omvärldsbevakning av konferenser, call-for-papers samt information om ansökningstider. Bibliotekarierna skulle även kunna vara en del i forskningsprojekt, speciellt i början för att skapa en orientering in i ämnet. Det kom även fram att biblioteket skulle kunna vara en mötesplats, en plats för att presentera posters och ha utställningar. Biblioteket skulle också kunna ha frukost- eller lunchseminarier för att prata om forskning, forskningsrelaterade ämnen och därmed vara en del i skapandet och utvecklandet av forskningskulturen vid BTH.

Rekommendationerna utifrån rapporten handlade om att först definiera bibliotekets forskningsrelaterade tjänster för att sedan skapa relationer mellan bibliotekarierna och forskare, ha mer strategisk kontakt med forskaren samt att synliggöra biblioteket på olika sätt.

3.2 Lunds universitetsbibliotek

Lunds universitetsbibliotek (LUB) genomförde ett projekt om forskares behov av biblioteksservice. Projektet hade som syfte att identifiera och ge förslag på utveckling av det stöd och den hjälp som LUB erbjuder forskare vid universitetet. I rapporten framgår att forskarna saknar tid, pengar och möjligheter att fokusera på sin forskning (Voog et. al. 2013). Det här kapitlet bygger på LUB:s rapport.

Även LUB använde sig av modellen för vetenskaplig kommunikation, Figur 2. Istället för att be forskarna prioritera mellan tjänsterna, användes den av respondenterna – fakultetsbibliotekarierna – för att göra en nulägesbeskrivning. Det innebar att fakultetsbibliotekarierna inventerade och identifierade tjänster som de redan hade, inte hade eller planerade att införa. Inventering av befintliga styrdokument inkluderades i processen. Även LUB förenklade modellen till att inkludera det som oftast anses vara en del av forskningsprocessen.

¹ BADA, Borås akademiska digitala arkiv, är Högskolan i Borås publikationsdatabas där publikationer från högskolans anställda registreras.

Starta en forskningsuppgift	Insamling	Bearbeta	Analysera	Skriva	Tillgänggöra resultat & grunddata
-----------------------------	-----------	----------	-----------	--------	-----------------------------------

Figur 3 Modellen över forskningsprocessen i LUB:s undersökning

Med nulägesbeskrivningen blev det tydligt att LUB:s fakultet har identifierat och utvecklat tjänster i enlighet med de skillnader som bl.a. finns mellan ämnen samtidigt som det finns likheter och möjligheter att utveckla forskartjänster gemensamt. Det mesta av stödet som erbjöds hamnade under *insamling* och *tillgängliggörandet av resultat och grunddata*. Det är kanske inte så konstigt då det är inom dessa områden som bibliotek traditionellt sett har verkat. Flera fakultetsbibliotek arbetade med informationssökningskurser, information om ämnesresurser, inköpsförslag, kontaktbibliotekarietjänster, publikationsdatabas och undervisning, informationsspridning samt support kring frågor berörande open access, parallellpublicering och open access-krav från finansiärer. Däremot återfanns t.ex. under kategorin *starta en forskningsuppgift* inte särskilt många exempel på aktiviteter, vilket kan bero på bibliotekets traditionella roll (att tillhandahålla litteratur) och sätt att arbeta med forskarstöd.

För att få fram forskarnas syn på vad de skulle behöva för stöd i sin forskningsprocess genomförde LUB fokusgruppsintervjuer. Syftet med intervjuerna var inte att identifiera eller utvärdera befintligt stöd utan få fram vad som faktiskt behövs. De behov och önskemål som framkom i dessa intervjuer ligger till grund för LUB:s fortsatta utveckling av forskartjänster. Fokusgruppsintervjuer genomfördes på alla sex fakultetsbibliotek och universitetsbiblioteket. 37 forskare och forskarstuderande deltog. De kom från ett antal olika ämnesområden, bl.a. från antikhistoria, onkologi och arkitektur.

Då projektet genomfördes på alla fakultetsbibliotek blev det också tydligt att det finns både lokala och ämnesmässiga skillnader i vilka behov och önskemål som forskare har. Projektgruppen vid LUB kom fram till tre huvudsakliga områden som biblioteket kunde förbättra och utveckla i sitt framtida forskarstöd. Dessa är *ökad tillgänglighet, närhet till enskilda forskare och bättre synlighet*.

Resultatet visade att LUB borde bli mer *tillgängliga*. Ökad tillgänglighet kan fås genom att stödja forskare med deras strategiska omvärldsbevakning. Det är tydligt att omvärldsbevakning är närvarande i hela forskningsprocessen; bevakning av finansiärer, beviljade projekt, forskningsläget, nätverk, publiceringskanaler, framtida projekt etc. Det är också tydligt att bibliotekets resurser måste synliggöras tydligare. Tillgången till allt slags material måste presenteras bättre och göras lättåtkomligt. Söksystemen bör vara intuitiva samt att dialogen om vilka resurser och program som biblioteket ska arbeta med inom biblioteket och mellan biblioteken och forskare bör vara öppen. Biblioteket ska även verka för en samlad strategi till stöd för insamling, lagring och återvinning av rådata så att det inte skapas lokala arkiv hos enskilda forskare. Det handlar även om att möjliggöra återanvändning av material. Dessutom kräver flera forskningsfinansiärer arkiveringsplaner samt att synliggöra det gemensamma vilket eventuellt skulle kunna öka möjligheten till samarbete över ämnesgränserna.

Närhet till de enskilda forskarna kan skapas genom att utveckla flexibla tjänster för den enskilde forskarens behov. Undersökningen visar att forskningsstödet måste nå forskare där de är och när de behöver det för att vara relevant för forskare. Biblioteket vill på lång sikt arbeta proaktivt med forskarstöd, vilket kräver att bibliotekarierna känner till och har förståelse för ämnens konstruktion. Närhet kan också skapas genom att forskare kan identifiera och skapa nätverk. Det är viktigt att forskare ska kunna nätverka och hitta sina "teoretiska grannar", vilket innebär att det behövs fysiska och digitala fora för att lyfta fram forskares forskning och intressen.

Bättre synlighet uppnås genom att stödja forskaren i arbetet med att tillgängliggöra och synliggöra sin forskning. Stödet handlar inte bara om registrering och fulltextpublicering i universitetets publikationsdatabas utan även om stöd med upphovsrättsliga frågor samt popularisering av

forskningsresultat. Bättre synlighet handlar även om att lyfta fram bibliotekariernas kompetens och skapa förutsättningar för att utveckla expertis hos bibliotekarierna.

4 Enkätresultat

Resultaten från enkätundersökningen som genomfördes vid Högskolan i Borås presenteras enligt strukturen för vetenskaplig kommunikation under rubrikerna *skriva en ansökan*, *datainsamling/bearbetning/analys* samt *publicering av forskningsresultat*, se figur 1 på sidan 4. Därefter presenteras övriga tjänster som inkluderar utbildnings- och handledningsfrågor samt samverkansfrågor.

35 forskare respektive 17 forskarstuderande använder bibliotekets elektroniska resurser dagligen eller åtminstone en gång i veckan. Den här gruppen besöker sällan det fysiska biblioteket. Endast fyra av 35 besöker det fysiska biblioteket en gång i veckan eller oftare. Åtta forskare och en forskarstuderande använder bibliotekets elektroniska resurser mer sällan än en gång i veckan. Även det fysiska biblioteket används sällan av den här gruppen.

Flest svar inkom från forskare från Ingenjörshögskolan (IH), Bibliotekshögskolan (BHS) samt Vårdvetenskap, (VHB). Fördelningen mellan Handels- och IT-högskolan (HIT), Pedagogik (PED) och Textilhögskolan (THS) var jämn. Även forskare tillhörande andra enheter, t.ex. GF och CLU, svarade på enkäten. Forskarstuderandes svar var relativt jämt fördelat över institutionerna, med undantag av forskarstuderande tillhörande andra enheter som GF eller CLU. Forskarstuderande från dessa enheter svarade inte på enkäten.

4.1.1 Skriva ansökan

De som använder bibliotekets e-resurser ofta besöker sällan det fysiska biblioteket. Forskarna anser att möjligheten att söka information hemifrån är viktigt. Tillgång till sökverktyg samt möjligheten att beställa bibliometriska studier i den här fasen prioriteras högt. Forskarna uppskattar även snabb dokumentleverans. Det finns ett vagt intresse av att ha tillgång till samarbetsverktyg som t.ex. Adobe Connect. Det finns något större intresse för att få experthjälp att formulera sökstrategier och värdera databaserna.

Det som nämns extra av forskarna själva är behovet av språkgranskning, sekreterarhjälp samt sökhjälp där bibliotekarien utför sökningarna.

Många forskarstuderande är intresserade av att ha tillgång till databaserna var de än befinner sig, ha tillgång till fulltext samt avancerade sökmöjligheter. Hälften av de forskarstuderande är intresserade av bibliometriska kartläggningar, experthjälp att värdera sökstrategier samt dokumentleverans. Rangordningen av de olika tjänsterna finns redovisade i tabellen nedan. Tabellerna på vilka tjänster forskare efterfrågar är på engelska, eftersom enkäten genomfördes på engelska.

Writing an application	Svar	Svar	Writing an application
Forskare	40	16	Forskarstuderande
Access to fulltext databases (e-journals, e-books, conference material, images...)	34	15	Possibility to use the library's databases from home, 24-7
Possibility to use the library's databases from home, 24-7	32	14	Access to search tools and reference databases for advanced searches
Access to search tools and reference databases for advanced searches	28	14	Access to fulltext databases (e-journals, e-books, conference material, images...)
Possibility to order bibliometric studies such as mapping a research area	25	8	Possibility to order bibliometric studies such as mapping a research area
Document delivery	20	7	Document delivery
Access to tools for collaboration (ITS-learning, Wikis,)	11	7	Expert help with search strategies and evaluation of databases
Expert help with search strategies and evaluation of databases	11	4	Access to tools for collaboration (ITS-learning, Wikis,)
Advice on copyright issues	11	4	Advice on copyright issues
Access to project management tools	8	2	Access to project management tools

Tabell 1. Tjänster forskare har behov av när de skriver en forskningsansökan

4.1.2 Datainsamling, analysering och skrivandet

Även under datainsamling, analys och skriv-fasen prioriterar forskarna tillgång till databaser dygnet runt var de än befinner sig. Forskare uttrycker ett behov av språkgranskning, referenskontroll samt dokumentleverans. Att ha tillgång till projektverktyg prioriteras inte av forskare i den här fasen. Det anses viktigare att ha tillgång till analysverktyg så som SPSS. Att få experthjälp med sökstrategier och värdering av databaser samt att kunna boka tid hos en bibliotekarie för att diskutera informationsökningsstrategier verkar det finnas ett visst intresse för. 18 av 34 forskare verkar vara mer intresserade av möjligheten att beställa bibliometriska studier och kartläggningar jämfört med forskarstuderanden där endast fem av 14 visar intresse.

Två forskare anger här att de skulle behöva tjänster för datalagring av mätningar och forskningsdata/rådata och bevarandet av det samma.

Rangordningen redovisas nedan.

Collecting data, processing & analyzing data and writing	Svar	Svar	Collecting data, processing & analyzing data and writing
Forskare	34	14	Forskarstuderande
Possibility to use the library's databases from home, night and day	32	11	Possibility to use the library's databases from home, night and day
Access to search tools and reference databases for advanced searches	26	10	Access to search tools and reference databases for advanced searches
Language check	20	9	Access to tools for quantitative analysis (SPSS)
Document delivery	18	8	Checking references
Possibility to order bibliometric studies such as mapping previous research in the area	18	8	Language check
Checking references	16	6	Document delivery
Access to tools for analysis and data collection (video, sound etc.)	13	6	Access to tools for analysis and data collection (video, sound etc.)
Access to tools for quantitative analysis (SPSS)	12	5	Expert help with search strategies and evaluation of databases
Possibility to book a librarian for consultation concerning information search strategies	12	5	Possibility to order bibliometric studies such as mapping previous research in the area
Access to tools for qualitative analysis (e.g. Nudist)	12	5	Translation services
Translation services	10	4	Possibility to book a librarian for consultation concerning information search strategies
Expert help with search strategies and evaluation of databases	8	4	Access to tools for qualitative analysis (e.g. Nudist)
Access to tools for collaboration (ITS-learning, Wikis,)	9	3	Access to tools for collaboration (ITS-learning, Wikis,)
Access to project management tools	6	2	Access to project management tools

Tabell 2. Tjänster forskare har behov av när de samlar in data, analyserar och skriver

4.1.3 Publicering forskningsresultat

Inför publicering av forskningsresultat behöver forskarna stöd att välja tidskrift för publicering. Forskarna förefaller ha större intresse än forskarstuderande för kopplingen mellan publikationsdatabasen och forskarprofilen. Båda grupperna önskar stöd vid registrering i publikationsdatabasen. Hälften av forskarna är intresserade av att få stöd i att sprida sin forskning via sociala medier. Endast en tredjedel av forskarstuderande är intresserade av den här typen av stöd.

Båda grupperna uttrycker behov av hjälp och stöd när det gäller open access-frågor, open access-publicering samt upphovsrättsfrågor. Det tycks även finnas intresse för tillgång till program för att upptäcka plagiering, t.ex. Urkund. Det finns inget större intresse för en lokal publikationsdatabas hos någon av grupperna. Däremot uttrycks ett intresse för kontinuerlig publiceringsstatistik.

Publish research results	Svar	Svar	Publish research results
Forskare	32	12	Forskarstuderande
Possibility to use the library's databases from home, 24-7	26	9	Advice on copyright issues
Information on Open Access (OA) and OA publishing	25	9	Support and advice on how to publish (where to publish, which journals to pick)
Support and advice on how to publish (where to publish, which journals to pick)	23	8	Information on Open Access (OA) and OA publishing
Support for registering publications in the local research database	22	8	Access to text-matching tools to detect plagiarism
Advice on how to use social media to spread research results	21	7	Support for registering publications in the local research database
Connection from local research database to the researcher's research profile	20	7	Possibility to use the library's databases from home, 24-7
Advice on copyright issues	17	6	Connection from local research database to the researcher's research profile
Providing help with ISBN and ISSN for reports, dissertations, books, journals	15	6	Advice on how to use social media to spread research results
Access to text-matching tools to detect plagiarism	12	5	Possibility to order publishing statistics
Possibility to order publishing statistics	11	4	Providing help with ISBN and ISSN for reports, dissertations, books, journals
Local research database for UB publications	9	3	Local research database for UB publications

Tabell 3: Tjänster forskare har behov av när forskningsresultat ska publiceras

4.1.4 Övriga tjänster

Forskarna prioriterar kurser i referenshantering, tillgång till en bibliotekarie och bibliotekarier med forskningserfarenhet högst. De uttrycker även ett behov av kurser i open access och publiceringsfrågor. Hjälpt med omvärldsbevakning inom sitt eget ämne, information om nya digitala verktyg, ny litteratur, nya databaser samt handledarkurser är något som forskarna upplever ha behov av. Det finns inget större intresse av att utöka bibliotekets öppettider eller kurser i högskolans lärplattform PingPong, däremot uttrycks behov av kurser i akademiskt skrivande och abstractskrivande.

Forskarstuderanden uttrycker störst behov av att få information om nya verktyg, databaser samt litteratur. Vidare efterfrågas stöd i visualisering av forskning, ämnesbevakning, pedagogik för forskarstuderande samt tillgång till en bibliotekarie med forskningserfarenhet. Några forskarstuderande uttrycker behov av kurser i informationssökning, akademiskt skrivande, referenshantering och presentationsteknik. Forskarstuderande känner inte heller något större behov av att utöka bibliotekets öppettider, kurser i PingPong eller kontinuerlig statistik från publikationsdatabas.

Other Services	Svar	Svar	Other Services
Forskare	31	13	Forskarstuderande
Courses in reference management such as EndNote	22	7	Information about new resources (tools, databases, literature etc.)
A personal contact librarian	20	7	Visualizing research, publications etc
A librarian with research experience	20	7	Inform of new digital tools
Courses on Open Access and publishing	19	7	Help with subject news coverage of my field of research
Help with subject news coverage of my field of research	17	7	A librarian with research experience
Courses for doctoral supervisors	17	7	Courses on Open Access and publishing
Inform of new digital tools	17	6	Courses in reference management such as EndNote
Information about new resources (tools, databases, literature etc.)	16	6	Workshops on academic writing
Workshops on academic writing	14	6	Course on pedagogics for doctoral students
Continuous statistics from BADA	13	5	Workshops on writing an abstract
Access to e-meeting systems	12	5	Arrange seminars
Arrange seminars	11	5	Courses in information retrieval for doctoral students
Access to project management tools	10	5	Workshops on presentation technique
Workshops on presentation technique	10	4	Access to project management tools
Workshops on writing an abstract	10	4	A personal contact librarian
Visualizing research, publications etc	9	4	Arrange meeting places for supervisors, both virtual and physical
Create interdisciplinary meeting places for researcher/doctoral students	8	3	Access to e-meeting systems
Arrange meeting places for supervisors, both virtual and physical	7	3	Continuous statistics from BADA
Courses in information retrieval for doctoral students	6	3	Create interdisciplinary meeting places for researcher/doctoral students
Courses on how to use project management tools	6	2	Courses on how to use project management tools
Extending the library opening hours	6	2	Courses for doctoral supervisors
Course on pedagogics for doctoral students	3	1	Extending the library opening hours
Courses in Ping Pong	3	0	Courses in Ping Pong

Tabell 4: Övriga tjänster forskare har behov av under forskningsprocessen

4.2 Fokusgruppsintervjuerna

Intervjuerna inleddes med en öppen fråga där forskarna och forskarstuderande skulle tänka på och beskriva en situation i forskningsprocessen då BLR kan ha haft betydelse. Intervjuguiden finns i Bilaga 2.

Diskussionerna från fokusgruppsintervjuerna presenteras i tre teman: informationsökning, publiceringsstöd och övriga tjänster.

4.2.1 Informationssökning

Tillgång till databaser och sökningar diskuteras av forskarna. Det anses vara en grundläggande tjänst som för det mesta fungerade bra på BLR. Summon, BLR:s sökverktyg, används i mindre utsträckning då forskare istället gick till specifika databaser där sökningen och sökmöjligheterna upplevs som mer sofistikerade. Summons resultatlista upplevs som trubbig framför allt p.g.a. alla recensioner som förekommer i resultatlistan. Forskarna är medvetna om att BLR inte kan erbjuda samma fysiska eller elektroniska samlingar som ett större universitet kan, men forskare har sätt att lösa problemet. Några av forskarna är t.ex. anknutna till andra lärosäten, vilket innebär att de ofta får tag i det de behöver. Generellt tycker forskare att de har tillgång till mycket material via BLR och det inte är några problem med fjärrlån eller annan dokumentleverans.

Forskarna söker inte information kontinuerligt och sade sig sakna rutin för det. Informationssökning kan upplevas som problematiskt p.g.a. det. De har inte heller alltid tid för informationssökning. Sökningarna görs därför i de databaser som forskaren känner till sedan innan. Forskare menar att de kanske borde kontakta biblioteket med informationssökningsfrågor i större utsträckning. Vissa menar att de anser sig kunna söka men eftersom det sker förändringar samt att databaserna utvecklas kontinuerligt, hinner de inte hålla sig ajour med utvecklingen. Därför kunde det vara på sin plats att kontakta biblioteket med frågor om informationssökning. Forskare säger även att informationssökning är en integrerad del av skrivandet, vilket kan göra det svårt för biblioteket att hjälpa till. Stöd i informationssökning verkar vara mest intressant i början av projektet när forskaren ska sätta sig in i ett nytt ämnesområde.

Ett problem med stöd med informationssökning är oklarhet i hur ett eventuellt medförfattarskap skulle fungera eller hanteras enligt forskarna. De anser att det kunde vara en bra idé att ha bibliotekarien med i projektet från början, på samma vis som en del projekt har med en statistiker. Bibliotekarien skulle kunna utföra systematiska informationssökningar samt hjälpa till med strategisk planering av publicering. Även om bibliotekarien inte skulle kunna hjälpa till med informationssökningen, vill forskare ändå ha stöd i att söka. Forskare vill dock inte få hjälp till självhjälp. De vill ha stöd och hjälp, inte pedagogisk handledning i informationssökning.

Att hitta open access-material i form av bl.a. artiklar, böcker samt digitaliserat material från myndigheter, arkiv och andra ställen upplevs som svårt. Användning av e-böcker upplevs som komplicerad då det finns så många olika plattformar och vägar att få tillgång till dem. En forskare tycker att e-boksleverantörer skulle kunna arbeta tillsammans för att erbjuda enklare tillgång till e-böckerna.

4.2.2 Publiceringsstöd

Alla informanterna poängterar vikten med publiceringsstödet. Forskare menar att det är svårt att välja rätt tidskrift samt att sålla bland alla open access-tidskrifterna, speciellt när valet av tidskrift skulle kunna komma att påverka resurstilldelningen senare. Forskare menar också att de skulle behöva stöd med strategisk publicering (t.ex. val av tidskrift), samt att ha en checklista på vad de skulle tänka på när det är dags att skicka in en artikel till en tidskrift eller ett förlag. De skulle gärna se listor över viktiga tidskrifter inom för högskolan intressanta områden. I samband med detta diskuterar forskarna plagiering. Det verkar skapa trygghet för forskare och speciellt forskarstuderande att få stöd och kunna resonera med någon om publicering, om tidskrifterna och om plagiering. Även att kunna diskutera specifika frågor som t.ex. hur referenser ska skrivas i en sammanläggningsavhandling till de artiklar som är accepterade för publicering men inte blivit publicerade vid avhandlingens trycktilfälle, skapar en trygghet hos forskaren.

BADA återkommer i diskussionerna. Några uttrycker att kvalitet av metadatan borde förbättras och att publikationer borde finnas i fulltext i större grad. Forskare önskar sig mer stöd med BADA-frågor. Vissa uttrycker t.o.m. att någon annan än forskaren skulle registrera i BADA. En forskare anmärker att det är problematiskt att alla forskare som är anställda vid HB inte registrerar sina publikationer i

BADA. Denne menade att de publikationer som saknas i BADA skulle kunna innebära en ekonomisk förlust för lärosätet: lärosätet tilldelas mindre resurser eftersom publikationer saknas i publikationsdatabasen. Forskarna ansåg att det var bra att publikationer i publikationsdatabasen hade en koppling till forskarens forskarprofil. De ansåg även att statistik från BADA kunde användas mer, vilket i sin tur skulle kunna leda till ökad synlighet för forskning och publikationer från HB.

4.2.3 Övriga tjänster

I samband med publiceringsstöd diskuterades språkstöd. Forskarna önskade sig språkgranskning av forskningspublikationer men även forskningsansökningar då konkurrensen är hård och många inte känner sig bekväma med engelskan. En forskare berättade om en funktion som fungerade som ett *Grants Office* eller en typ av forskningsstödsavdelning vid ett annat universitet. Avdelningens uppgift var att behandla alla ansökningar som forskare sedan fick feedback på, speciellt när det gällde språket och att ansökan uppfyllde de krav som forskningsfinansiärerna ställde. Detta för att förbättra kvaliteten i ansökningarna och öka chanserna för att ansökan skulle bli beviljad. Samtidigt skapade detta mycket byråkrati. Däremot hade universitetet vetskap om vilka ansökningar som hade skickats ut, vem som arbetade med vilka projekt etc. och de hade även insyn i vilka ansökningar som hade blivit beviljade.

Det var få som hade uppmärksammat att BLR hade fått en ingång för forskare på bibliotekets webb och informanterna menade att bibliotekets forskarstöd borde även nås från de sidor av HB:s webb som är riktade för forskare. Forskare skulle behöva stöd i t.ex. bildhantering i Word så att publicering av artiklar inte faller på att bilderna inte fungerar för förlagen. Nu använde forskare sina närmaste kollegor för stöd.

De forskare som hade kännedom om bibliotekets blogg uppskattade den då den ansågs vara en bra kanal för att informera sig om aktuella forskningsrelaterade ämnen och bibliotekets nya resurser. Vidare diskuterades behovet av omvärldsbevakning. Några nämnde att "call for papers" och "call for grant/funding proposals" kunde vara användbart att få information om. En forskare menade dock att när det kommer en utlysning för forskningspengar kan det redan vara för sent; det tar tid att samla ihop en forskargrupp med rätt kompetens. Speciellt gällde det de stora EU-utlysningarna då dessa ofta kräver ett konsortium eller en samarbetsgrupp mellan flera lärosäten för att beviljas. Andra områden som forskare önskade omvärldsbevakning på var bl.a. kravförändringar från finansiärer, nya informationsresurser på biblioteket och ny litteratur och forskning inom sina forsknings- och intresseområden.

Forskare hade ibland behov av att ha enskild kontakt med bibliotekarierna men det var svårt att veta vem de skulle vända sig till med frågorna. Därför kontaktas bibliotekarien som forskaren kände till sedan innan, trots att denne inte var rätt person att kontakta. En av de nyligen disputerade forskare kände behov av handledarutbildning där inslag om hur doktorandernas stress kunde hanteras av handledaren och vilket stöd och ansvar handledaren har i dessa situationer ingick. Även några av de mer erfarna forskarna anslöt sig till detta.

I enkäten uttryckte ett antal forskare ett behov av en bibliotekarie med forskningserfarenhet. När frågan ställdes till en forskare förstod denne inte riktigt vad det skulle vara bra för. Informanten skulle önska att erfarenheten skulle vara inom eller nära dennes eget ämnesområde både metod- och teorimässigt, vilket skulle bli svårt, t.o.m. ohållbart för bibliotek att uppfylla.

5 Resultatdiskussion och analys

I den här delen diskuteras informanternas behov av forskarstöd. Det är tydligt att forskare inte behöver det fysiska biblioteket i samma utsträckning som tidigare men de har fortfarande behov av både den breda bibliotekariekompetensen och särskilda kompetenser inom t.ex. informationssökning, upphovsrättsfrågor, bibliometri och publiceringsfrågor.

5.1 Skriva ansökan

Att skriva en ansökan eller påbörja ett forskningsprojekt är en relativt resurskrävande fas i forskningsprocessen. Behov av idéer, tid och pengar är gemensamt för alla forskare. Forskare vet vilka de stora forskningsfinansiärerna är men de känner inte till de mindre finansiärerna. De behöver antingen hitta samarbetspartners eller skapa forskningsgrupper för att kunna söka pengar från de större finansiärerna. Därför uttrycker forskare behov av omvärldsbevakning inom både ämnet och finansiärernas utlysningar.

Det är i den här fasen som många forskare gör sökningar för att orientera sig i ämnet och de går igenom mycket material. Det är inte överraskande att användning av och tillgång till e-resurserna i fulltext dygnet runt varifrån som helst prioriteras högst av informanterna. Att ansöka om forskningsmedel kan handla om att orientera sig i ämnet, beskriva problemet genom tidigare forskning och därför har bibliometriska kartläggningar prioriterats högt av forskare. Forskarstuderande däremot prioriterar det inte lika högt. Det kan bero på att forskarstuderande inte har samma typ av behov av att ansöka om forskningsmedel.

Det är ofta bråttom att hinna få fram fjärrlånat material innan sista ansökningsdatum, vilket troligtvis är anledningen till att dokumentleverans har prioriterats högt. Här finns det inte några större skillnader mellan prioriteringarna hos forskare och forskarstuderande.

Intressant är att forskare uttrycker ett behov av språkgranskning och sekreterarhjälp. Det är inte förvånande att forskare anser sig behöva språkgranskning. Att söka finansiering, speciellt EU-finansiering, är konkurrensutsatt och då har språket betydelse. Språkgranskning kan i förlängningen betyda att det finns behov av att få feedback på ansökningarna, vilket kan öka chanserna för att ansökan blir beviljad. Det kan vara så att mycket administrativt arbete har lagts på forskaren och behovet av sekreterarhjälp syftar till behov av forskningsadministratörer antingen vid institutionen eller i forskningsprojektet. Frågan är dock hur mycket av detta administrativa arbete är sådant som forskaren/forskningsprojektledaren måste ta hand om själv och hur mycket av det kunde tas hand om av någon annan.

En forskare har skrivit i BLR:s enkät att "*biblioteket behöver mer böcker*". Kommentaren kanske betyder att det inte finns material i forskarens ämne vid BLR, eller att e-böckerna är svåra och opraktiska att använda och därför vill forskaren få tillgång till fysiska böcker. Det kan också handla om att forskaren inte är medveten om bibliotekets resurser. I fokusgruppsintervjun framgår det att forskare är nöjda med de resurser som finns tillgängligt via BLR samtidigt som de har strategier för att få tag i materialet som inte finns att tillgå vid BLR.

Forskare vid Högskolan i Borås har inte prioriterat hjälp med sökstrategier särskilt högt i den här fasen, trots att det kanske kunde vara till forskarens fördel att en bibliotekarie är med i forskningsprojektet redan från början för att spara tid för forskaren genom att t.ex. sälla bland sökträffarna.

5.2 Insamling/bearbetning/analysering/skrivande

Det går inte alltid skilja mellan insamlings-, bearbetnings-, analyserings- och skrivfasen. I fokusgruppsintervjuerna framkom det tydligt att forskare inte är särskilt intresserade av att ha bibliotekarie som ensam genomför informationssökningen då de saknar detaljkunskap i ämnet men även för att informationssökning är oftast en integrerad del av skrivandet. Trots det är möjligheten att kunna boka en bibliotekarie för stöd i informationssökning intressant för ca hälften av forskarna. Forskarna vill snarare ha tips och råd hur de, på egen hand, kan genomföra effektiva och systematiska sökningar, dock inte undervisning i informationssökning.

Informationssökning kan upplevas som skrämmande eftersom det finns så många olika källor att söka i och många olika typer av material att söka. För att förenkla sökning ytterligare menar forskare

att det skulle behövas mer integrerade sökgränssnitt där även open access-material ingår för att minska kanaler att söka i. Integrerade söksystem kan leda till andra problem. T.ex. kritiserar forskare Summon, som är ett integrerat sökgränssnitt, för träfflistorna och trubbiga sökmöjligheter.

Stöd med informationssökning är mer intressant i början av ett projekt men när forskaren har börjat skriva så upplever hon/han att det är enklare att söka själv, framför allt snabbare. De behöver informationen, hänvisningen just då och inte senare. I enkätundersökningen har experthjälp med sökstrategier inte prioriteras särskilt högt. Anledningen till det kan vara att informationssökning är så integrerad i skrivandet att det är svårt att överlämna åt någon annan, vilket forskare angav som anledning i fokusgruppsintervjuerna. I början av ett projekt skulle bibliotekarien kunna göra systematiska litteratursökningar, bibliotekarien skulle t.o.m. kunna ingå i projektet som en resurs. Att forskare hellre vill söka själv kan också handla om att de upplever att de borde kunna söka information på egen hand, speciellt forskare inom biblioteks- och informationsvetenskap.

Forskare har ibland dålig kunskap över bibliotekets resurser och det skapar osäkerhet hos forskaren om vad denne redan har sökt och inte. I dessa fall vill forskaren få hjälp med sökningar men inte pedagogisk handledning i informationssökning. Det hänger troligtvis ihop med tidsbristen: forskaren har inte tid att undervisas just då utan denne vill snabbt få tag i det som saknas för att komma vidare i processen.

Alla tre studierna, BTH:s, LUB:s och BLR:s, visar att forskare använder och efterfrågar elektroniskt material i större utsträckning och de fysiska samlingarna i mindre utsträckning. LUB:s undersökning visar även att det finns skillnader i vilket material som är intressant för forskare inom olika ämnesområden. Forskare inom humaniora har alltid använt mycket äldre material men de har börjat efterfråga digitaliserat material och de vill ha tillgång till olika typer av material. Här skulle bibliotek kunna arbeta mer med att synliggöra sina resurser och open access-resurser vid andra lärosäten, myndighet och arkiv, i både Sverige och andra delar av världen.

Språkgranskning har en viktig funktion även i den här fasen. Både forskare och forskarstuderande prioriterar den högt. De flesta av högskolans forskare är svenskspråkiga eller icke-engelskspråkiga men eftersom det mesta av den vetenskapliga kommunikationen sker på engelska, behövs det språkgranskning för att öka chanserna att publikationerna blir accepterade i en internationell tidskrift.

Det finns inte några större skillnader mellan forskares och forskarstuderandes behov i den här fasen. Det som är intressant är att varken forskare eller forskarstuderande prioriterar tillgång till samarbetsverktyg som t.ex. Adobe Connect särskilt högt trots att det är kanske i den här fasen som de samarbetar som mest. Det är kanske så att de redan har sina sätt för samarbete och att användning av ny teknik skulle kräva tid att sätta sig in i, vilket forskare säger sig inte ha. Det är ungefär hälften av forskarna och forskarstuderande som vill ha tillgång till olika typer av analysverktyg i den här fasen. Att det endast är hälften i båda grupperna kan betyda att de har tillgång till verktygen från andra håll och anser att biblioteket inte behöver tillhandahålla detta, att bibliotek ska koncentrera sig på att leverera informationsresurser.

5.3 Publicering av forskningsresultat, tillgängliggöra forskningsdata

Publiceringsfrågorna är centrala för forskningsprocessen och för forskare. Bland det viktigaste stödet som biblioteket skulle kunna erbjuda forskare i den här fasen är strategiskt publiceringsstöd; vilka tidskrifter forskaren ska försöka publicera sig i för störst exponering, för att bli citerad och samtidigt göra forskningsresultaten fritt tillgängliga. Råd kring upphovsrätt är också något som forskare behöver stöd i, vilket har att göra med ökade krav för open access-publicering och fulltext-publicering.

De flesta forskare anger att det behövs information och kunskap om open access-publicering. I LUB:s undersökning är det endast forskare inom den naturvetenskapliga fakulteten som menar att tillgängliggörande av publikationer open access är onödigt, krångligt och tidskrävande. Detta är anmärkningsvärt. Det är inom de naturvetenskapliga ämnen som preprintarkivet ArXiv.org² har varit ledande i många år finns. En anledning till detta kan vara att det har blivit svårare att urskilja open access-förlag som håller hög kvalitet från tveksamma open access-förlag.

Det är forskare från naturvetenskapliga ämnen inom LUB som diskuterar betydelsen av *impact factor*³ och rankinglistor. Dessa forskare vill publicera i kanaler som är viktiga i meriteringssyftet. Även en del forskare inom de naturvetenskapliga ämnena vid Högskolan i Borås uttrycker samma åsikter angående impact factor och rankinglistor medan forskare inom humanistiska, samhällsvetenskapliga och vårdvetenskapliga ämnen framhäver olika ämnesområdes olika publiceringskanaler och förutsättningar. Forskare från dessa ämnen vill också publicera sig i viktiga kanaler men att t.ex. skriva en bok tar lång tid och tas inte hänsyn till i sakkunnigutvärdering.

I Borås vill en del forskare ha hjälp med att sprida forskning på Twitter, Facebook och andra sociala medier. Däremot är forskarstuderande inte lika intresserade av det. Att forskare är intresserade av att sprida forskning på det sättet kan vara viljan att uppfylla den tredje uppgiften och viljan att synliggöra sin forskning. I LUB:s undersökning menade forskare att avgifterna att publicera open access borde istället läggas på att popularisera forskning genom att anställa en forskningsinformatör för att sprida forskningsresultaten till det omgivande samhället. Forskare menar att skriva populärvetenskapligt är en egen kompetens.

Forskare vid HB är inte speciellt intresserade av en lokal publikationsdatabas, men båda grupperna vill ha stöd och hjälp att registrera i publikationsdatabasen samt en koppling från den till forskarprofilen. Forskare är i större grad än forskarstuderande, intresserade av kontinuerlig statistik från publikationsdatabasen. Det kan kanske förklaras med att forskare är involverade i högskolans olika arbetsgrupper, mer intresserade av utvecklandet av institutionerna och därmed resurstilldelningsmodellen eftersom en del av de tilldelade resurserna baseras på registreringar i publikationsdatabasen. Forskarstuderande är inte involverade i institutionspolitiska frågor på samma sätt. Ointresset för registrering av publikationer kan till viss del förklaras med att båda grupperna känner att mer av forskningstiden går åt att administrera och avrapportera än att faktiskt forska. Framtida utveckling av författaridentifikationer så som ORCID⁴ är av intresse då det skulle kunna medföra mindre administration och till viss del automatisera bl.a. registreringen i publikationsdatabaser.

I en av fokusgruppsintervjuerna nämner en forskare behovet av lagring, bevarande och tillgängliggörande av forskningsdata. I LUB:s undersökning framkommer att begreppet *rådata* eller *forskningsdata* inte är självklart för forskare och att tillgängliggörandet kräver förtroende. Det behövs, som forskare uttrycker det, ett hållbart arbetssätt och system för forskningsdata. Att bevara forskningsdata är inte en uppgift som bibliotek ensamt kan ta sig an. Kompetens från bl.a. högskolans arkiv behövs. Frågor om lagring av forskningsdata kommer troligtvis att öka i takt med att forskningsfinansiärer ställer krav på tillgängliggörandet av forskningsdata på samma sätt som när de började ställa krav på open access-publicering.

² ArXiv.org är en preprintarkiv där forskare framför allt inom fysik, kemi och andra naturvetenskapliga ämnen publicerar sina artiklar i fulltext innan de publiceras i tidskrifter.

³ Impact factor är måttet på vilken spridning och påverkan en tidskrift har fått. Ju högre impact factor desto mer betydelsefull tidskrift/artikel, vilket kan ge bättre utfall i utvärderingarna.

⁴ ORCID - Open Researcher and Contributor ID – är en internationell standard under uppbyggnad. Syftet med standarden är att skapa ett centralt register för att identifiera och särskilja forskare från varandra. Denna ID skulle kunna användas i publikationsdatabaser, i forskningsansökningar, i inskickade manuskript etc. för att identifiera forskare.

5.4 Övriga tjänster

Övriga tjänster är sådana som inte direkt tillhör faserna i forskningsprocessen men som forskare ändå kan ha behov av. Det är tjänster som inte är renodlade bibliotekstjänster men som tillhör BLR:s tjänsteutbud p.g.a. den organisationsstruktur som BLR har. I huvudsak är dessa tjänster sådana som faller under undervisning, handledning och samverkan. Här blir det tydligt att forskare och forskarstuderande har olika behov.

I fokusgruppsintervjuerna framkommer det att forskarna inte är medvetna om vilka tjänster BLR erbjuder eller skulle kunna erbjuda. Det finns alltså en brist på kunskap hos forskare och forskarstuderande om BLR:s tjänster. Det är inte så oväntat då BLR tidigare i sin tjänsteutveckling har haft studenten i fokus; det är trots allt studenterna som är den största målgruppen för BLR. I fokusgruppsintervjuerna upprepas orden *marknadsföring* och *synliggörande*. I LUB:s undersökning skrivs det att medvetenheten om bibliotekets tjänster är beroende av forskningserfarenheten. I BTH:s undersökning menas det att medvetenheten även beror på ämneskunskaper och vilka kurser forskarstuderande har hunnit ta. I BLR:s undersökning märks det att forskare vid BHS är mer medvetna om vad bibliotek kan erbjuda och vilka tjänster som kan efterfrågas.

Ett sätt att öka medvetenhet om BLR:s roll i forskningsprocessen är genom strategiska kontakter med olika aktörer vid högskolan, att synas mer i forskningssammanhang samt genom att skapa relationer med forskare och forskningsgrupper. Bibliotekarierna skulle kunna delta i forskningsseminarier och personalmöten. BLR:s webbsidor kunde även ha en kontaktperson när webbredaktören inte motsvarar den som är ansvarig för innehållet. I BTH:s och LUB:s undersökning är forskare positivt inställda till att bibliotek arrangerar seminarier och workshops. Forskare anser även att bibliotek skulle kunna presentera lärosätets forskning genom att t.ex. ha posters uppsatta.

Biblioteken måste bli bättre på att marknadsföra och lyfta fram sina tjänster och verksamheter för forskare. När BLR:s tjänster synliggörs och marknadsförs mer betyder det troligtvis att efterfrågan från forskare kommer att öka. Det innebär att BLR måste ha resurser och kompetens för att kunna besvara efterfrågan.

I enkätundersökningen visas mest intresse för kurser inom referenshantering, om open access och publicering, information om nya resurser samt att sätta upp en ämnesbevakning i databaser. Forskare vill gärna ha handledarkurser och i fokusgruppintervjun fram att det är det speciellt forskarstuderandes stress som bör behandlas under en sådan kurs.

Båda grupperna är intresserade av att få information om bibliotekets nya resurser, ny forskning, call-for-papers och call-for-proposals. Tidsbristen hos forskare i LUB:s undersökning gör att forskare inte hinner omvärldsbevaka i den utsträckning som det skulle behövas. I fokusgruppsintervjun i BLR:s undersökning delar många forskare åsikten om att bibliotekets blogg om forskningsrelaterade ämnen uppskattas men det borde marknadsföras bättre. Bloggen, istället för nyhetsbrev, är ett bra distributionssätt för nyheter inom forskningsvärlden. Inläggen i bloggen finns kvar, forskaren kan läsa dem när det passar denne medan nyhetsbrev kan upplevas som spam.

BLR:s nya webb och ingången för forskare har inte uppmärksammats. Det är inte oväntat då de viktigaste tjänsterna som BLR erbjuder är tillgång till informationsresurser och databaser samt sökmöjligheterna, vilka har en synlig plats på den nya webben. Forskarna går direkt till bibliotekets huvudsida får att komma åt databaserna. Den nya designen på högskolans webb med megamenyer som fällt ut gör det kanske svårare för användaren att upptäcka andra delar av webben än den huvudsakliga landningssidan, vilket kan vara anledningen till att BLR:s andra tjänster är mer osynliga.

Både forskare och forskarstuderande anger att det finns intresse för att ha kontakt med en bibliotekarie och ibland en bibliotekarie med forskningserfarenhet. En forskare berättar t.ex. om ett tillfälle då denne sparade tid genom att kontakta biblioteket rörande en upphovsrättslig fråga.

Forskaren kontaktade biblioteket i hopp om att biblioteket hade kunskap om det. En bibliotekarie tog reda på vad som gällde och meddelade forskaren. Kontakten resulterade i två vinster: forskaren sparade tid och bibliotekarien skaffade sig kunskap som kan bli användbar vid andra tillfällen. Personlig kontakt med en bibliotekarie kan m.a.o. spara tid för forskaren och göra det enklare för forskaren att ställa frågor. Bibliotekarien skulle då även kunna fungera som bollplank och någon att resonera med olika frågor bl.a. sådana som rör publicering, referering, impact factor, intressanta tidskrifter och open access. Det är kanske önskan att kunna resonera och diskutera kring frågor som är anledningen till att relativt många forskare och forskarstuderande har angett att en bibliotekarie med forskningserfarenhet/disputerad skulle vara viktigt att ha. Troligtvis handlar det om att forskare då skulle ha någon att relatera till som har gått igenom samma process. I detta fall skulle det därför vara av nytta för BLR att ha en disputerad bibliotekarie som samordnade forskarservice och kunde stå sida vid sida med forskaren. En forskare menade dock att denne i så fall skulle vilja ha en bibliotekarie med forskningserfarenhet som kunde metoderna och teorierna inom dennes ämne, vilket skulle vara omöjligt att uppfylla.

6 Slutsatser och rekommendationer

De flesta av forskarna besöker inte det fysiska biblioteket utan använder bibliotekets tjänster och elektroniska resurser från sin arbetsplats när det passar dem. De har inte samma behov av det fysiska biblioteket eller dess fysiska samlingar som de har av det digitala biblioteket. Forskarnas vardag är spilltrad och präglas av tidsbrist. Deras arbetstid delas mellan undervisning, diverse uppdrag och administrativa uppgifter, vilket betyder att det inte finns mycket tid över för forskning. Därför blir det meningsfullt för BLR att stödja forskaren på ett sätt som sparar dennes tid. Det betyder att BLR ska skapa och utveckla tjänster som kan anpassas till den enskilde forskaren samt att stödet finns där forskaren finns när hon/han behöver det.

6.1 Förslag på utveckling av BLR:s forskningsstöd

Arbetsgruppen hade som syfte att undersöka vilka tjänster forskare efterfrågar och har behov av under forskningsprocessen, så att BLR skulle kunna fortsätta utveckla sitt forskarstöd. Under arbetets gång har vi tagit reda på vilka tjänster som redan erbjuds och vilka behov forskare och forskarstuderande har. Här nedan ges förslag på tjänster som BLR bör prioritera och/eller utveckla.

BLR behöver erbjuda mer stöd i *informationssökning* och se till att *informationsresurserna* överensstämmer med behoven. *Publiceringsstöd* bör erbjudas så att forskare får kompetensen att välja den bästa publiceringskanalen. *Forskningsresultat och -data* bör synliggöras och tillgängliggöras och BLR bör *omvärldsbevaka* bl.a. finansierare och utlysningar i samråd med andra delar av Högskolan i Borås. BLR:s medarbetares *kompetens* bör synliggöras och BLR bör verka för *samarbete och samverkan*. Det behövs även ökat *handledarstöd* och annat *generellt stöd* i bl.a. tekniska verktyg.

6.1.1 Informationssökning

Forskningsprocessen är en informationsintensiv process. Speciellt stort behov av information har forskaren i början av processen när denne orienterar sig i ämnet. Många gånger saknar forskaren tid för informationssökningen samtidigt som informationssökningen kan vara så integrerad i skrivprocessen att det inte går att överlämna uppgiften till en bibliotekarie. Forskare verkar ibland sakna information om vilka resurser som finns tillgängliga på biblioteket. BLR skulle därför kunna se till att

- utveckla och anpassa Boråsmodellen⁵ tillsammans med t.ex. FoU-nämnden/forskarutbildningen för att även gälla doktorander antagna vid Högskolan i Borås. Boråsmodellen skulle, utöver informationssökning, kunna innefatta även andra områden bl.a. publiceringsfrågor, omvärldsbevakning, akademiskt skrivande och presentationsteknik.
- tillgången till både digitalt och fysiskt material är god för att snabbt kunna möta forskares behov.
- skapa bättre överblick över vilket material som finns på biblioteket och vilka sökmöjligheter som finns.
- möjlighet till personlig söksupport synliggjordes bättre.
- kurser som ges vid BLR i referenshantering utvecklades och marknadsfördes bättre.
- utveckla de bibliometriska tjänsterna som kartläggningar av forskningsområden för att underlätta ämnesorientering.

6.1.2 Informationsresurserna

Det är viktigt att BLR kan erbjuda informationsresurser som det finns behov av. Utvecklingen går snabbt vidare och forskare behöver inte längre ha en fast arbetsplats. Därför är det viktigt att BLR

- kan erbjuda fler elektroniska resurser med tillgång till fulltext.
- hanterar e-böckerna på ett sätt som tillåter BLR att tillgängliggöra dem utifrån våra forskares behov utan begränsningar på t.ex. antalet samtida användare.
- lyfter fram bibliotekets resurser fram och presenterar dem bättre. Även resurser utanför BLR, bl.a. fritt tillgängligt material och digitaliserat material bör lyftas fram.
- ser till att open access-material integreras i BLR:s sökgränssnitt eller på annat sätt underlättar användningen av open access material.

6.1.3 Publiceringsstöd

Publiceringsfrågorna är viktiga för alla forskare. Förr eller senare måste forskare publicera sig, sprida sina forskningsresultat och avrapportera sina publiceringsaktiviteter. Forskare vill välja en publiceringskanal som är både högt ansedd, har bred spridning och är högt meriterande. Valet av publiceringskanal försvåras av både forskningsfinansiärernas och den egna organisationens krav. BLR skulle därför kunna:

- verka för att Högskolan i Borås går med i ORCID⁶.
- utveckla en manual för val av tidskrift likt de Chalmers och KTHB har gjort där open access-tidskrifterna ingår.
- ta fram material om och utveckla stödet kring open access, parallellpublicering, upphovsrätt och forskningsfinansiärernas krav om open access.
- ta fram en lista över trovärdiga open access-tidskrifter inom högskolans ämnesområden.
- se till att publikationsdatabasen fungerar problemfritt.
- se till att den fortsatta och framtida utvecklingen förenklar avrapporteringen av publikationer.
- se till att det finns stöd för forskare vid registreringen av publikationer.
- vidareutveckla det årliga statistiska uttaget från publikationsdatabasen med att t.ex. redovisa impact faktorer för tidskrifterna när det är möjligt.

⁵ Boråsmodellen har utvecklats tillsammans med BHS och BLR. Undervisning i informationssökning är en integrerad del i utbildningen för alla studenter i högskolans grundutbildningsprogram. Syftet är att stödja studenternas utveckling av informationskompetens.

⁶ Ett slags personnummer för forskare som håller en forskares publikationer samlade även om forskaren byter lärosäte.

- utveckla stöd för enklare parallellpublicering.
- samarbeta med forskare/forskargrupper kring en publiceringsstrategi.

6.1.4 Att synliggöra och tillgängliggöra forskningsresultat och forskningsdata

Lagring och bevarande av forskningsdata eller rådata är inte något som forskare bekymrar sig om i någon större utsträckning. Det ingår dock i högskolans uppdrag att ta vara på forskningsdata. Intresset för lagring av forskningsdata har varit störst bland forskare på Ingenjörshögskolan där olika typer av mätningar görs och där det är viktigt att de senaste och mest uppdaterade mätningarna används. Utöver undervisning och forskning har lärosäten ett tredje uppdrag som går ut på att forskningsresultaten ska spridas till samhället. Därför skulle BLR kunna:

- samarbeta med andra delar av högskolans organisation för en samlad strategi för lagring och bevarande av forskningsdata.
- öka medvetenhet och intresse för högskolans lokala publikationsdatabas
- samarbeta med andra delar av högskolans organisation för att stödja forskare i spridning av forskning i bloggar, på Twitter och andra för forskningen relevanta sociala nätverk.
- arbeta för att sprida forskning både internt och externt, t.ex. genom posterutställningar på biblioteket.

6.1.5 Omvärldsbevakning

Forskare har ett behov av strategisk omvärldsbevakning genom hela forskningsprocessen. De behöver bevaka finansärer, utlysningar av medel, forskningsfältet, nätverk och mycket mer. Därför skulle BLR kunna:

- samarbeta med andra delar av högskolans organisation för att bli mer effektiv.
- kompetensutveckla och orientera bibliotekarier i omvärldsbevakningskanaler som Twitter, forskningsbloggar, nyhetskanaler och annat.
- stödja forskaren att sätta upp nyhetsbevakningar i databaser. Stödet kan med fördel ges även till forskargrupper och på ämnesnivå.
- utveckla sätt (t.ex. e-nyhetsbrev, forskningsrelaterat-bloggen, enskilda kontakter) att sprida informationen till högskolans forskare.
- Prenumerera på databaser med fokus på utlysningar för t.ex. konferenser, call-for-papers och forskningsfinansiering.

6.1.6 Synliggöra BLR & medarbetarnas kompetens

Medvetenheten hos forskare om BLR:s tjänster är låg, vilket kan betyda att forskaren kämpar med frågor i ensamhet när denne skulle kunna vända sig till BLR. Därför skulle BLR kunna:

- synliggöra BLR:s tjänster mer via webben, bloggen, delta i forskningsseminarier och personalmöten.
- samarbeta kring forskarstöd och forskningsstöd med högskolans forskningsstöd.
- presentera sina medarbetare och deras arbetsuppgifter tydligare på webben så att forskaren har möjlighet att nå rätt person direkt.
- att utveckla bibliotekariernas kompetens, dels den ämnesmässiga men naturligtvis även kompetens inom olika områden som t.ex. open access, ämnesresurser, sökverktyg m.m.

6.1.7 Samarbete och samverkan

I LUB:s undersökning skrevs det om vikten att kunna identifiera sina "teoretiska grannar" och skapa nätverk. Biblioteket har blivit en mötesplats för grundutbildningsstudenterna så varför inte försöka utvidga det genom även stödja befintliga nätverk och de som kan komma att skapas genom att erbjuda en mötesplats för forskare. Därför kunde BLR:

- skapa en referensgrupp bestående av forskare med olika erfarenheter från olika institutioner.
- vara mer delaktig i forskningsseminarium och personalmöten för att synliggöra BLR:s tjänster men även för att få kännedom om forskarnas behov.
- undersöka hur en inbäddad bibliotekarie skulle fungera genom att gå in som stödresurs redan tidigt i forskningsprojekten för att löpande avläsa behov av stöd, som kan förändras och se olika ut under projektens gång.
- ha en bibliotekarie med forskningserfarenhet.
- samarbeta med andra delar av högskolans organisation i arbetet med projektansökningar. Stödet behövs bl.a. för att anpassa ansökningarnas format till kraven på bl.a. open access-publicering och tillgängliggörandet av forskningsdata från olika forskningsfinansiärer.
- synas mer i forsknings-sammanhang genom att skapa relationer med forskare och forskargrupper.

6.1.8 Generell support

BLR arbetar även med mycket annat, en del av tjänsterna faller kanske på gränsen till vad som ligger inom BLR:s uppdrag. Forskare har behov av att lära sig använda ny teknik, och att utnyttja tekniker som finns men de har även behov av handledarkurser. Därför kunde BLR tillsammans med andra funktioner:

- fortsätta utveckla och stärka handledarnätverk
- skapa läroobjekt för olika funktioner i bl.a. Word.
- tillgänggöra olika typer av projektverktyg, samarbetsverktyg som Adobe Connect samt arrangera kurser i användning av dessa.
- tillhandahålla tillgång till Urkund.
- fortsätta utveckla handledarkurser och handledarnätverk.
- arrangera workshops om akademiskt skrivande, muntlig presentationsteknik och dylikt.
- erbjuda stöd och råd hur sociala media kan användas för spridning av forskning.

Litteratur

Björk, B-C. (2007). "A model of scientific communication as a global distributed information system" Information Research, 12(2) paper 307. <http://InformationR.net/ir/12-2/paper307.html>

Francke, H. (2013). *Publicera! Svenska forskningsbiblioteks arbete med publiceringsfrågor*. Stockholm: Svensk biblioteksforening. <http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2013/05/PUBLICERA-2013-WEB-slutversion-130427.pdf>

Mål och Strategier för Högskolan i Borås – det kompletta professionslärosätet”. Dnr 366-11-101

Norling, E. (2012). Service for researchers – a survey and some focus groups later. Blekinge Tekniska Högskola. http://prezi.com/uqivnn2sjgbm/library-3-researchers/?res_nr=1&sis=2062050778

Preliminär verksamhetsplan 2013-2015 för verksamhetsstödet vid Högskolan i Borås.

Verksamhetsplan för Bibliotek & läranderesurser 2013-2015. Dnr 770-12-21.

Voog, H. et al. (red.) (2013). *Tillgänglighet, närhet och synlighet – gemensamma utmaningar för LUB-nätverket för att möta forskares behov av stöd vid Lunds universitet*. Lund: Lunds universitets bibliotek. <http://lup.lub.lu.se/record/3404879/file/3404888.pdf>

Wiklund, G. (2012). *Vad är forskarservice? En litteraturöversikt inom LUB-projektet Forskares behov av service och stöd*. <http://lup.lub.lu.se/record/3364114/file/3364224.pdf>

BILAGA 1: Hierarkisk nedbrytning av vetenskaplig kommunikation (Björk, 2007)

A-0 Context diagram

A0 Do research, communicate and apply the results

A1 Fund R&D

A11 Evaluate prior research of applicants

A12 Evaluate research proposals

A13 Make funding decisions

A2 Perform the research

A21 Study existing scientific knowledge

A22 Collect data from existing repositories

A23 Do experiments and make observations

A24 Analyse and draw conclusions

A3 Communicate the results

A31 Communicate the results informally

A32 Communicate the results through publications

A321 Publish the results

A3211 Write manuscript

A3212 Choose where to submit or negotiate publishing

A3213 Produce publication

A32131 Publish as monograph

A32132 Publish as conference paper

A32133 Publish as scholarly journal article

A321331 Do publisher's general activities

A321332 Do journal specific activities

A321333 Process article

A3213331 Do peer review

A3213332 Negotiate copyright

A3213333 Pay article charges

A3213334 Do technical phases of publishing

A322 Facilitate dissemination and retrieval

A3221 Facilitate retrieval globally

A32211 Bundle publications from different sources into electronic services

A32212 Make manuscript or copy of publication openly available on the Web

A32213 Integrate meta data into search service

A3222 Facilitate retrieval locally

A32221 Negotiate subscriptions and licenses

A32222 Make paper publication available inside organization

A32223 Make electronic version available inside organization

A3223 Preserve publication

A323 Study the publication

A3231 Find out about the publication

A3232 Consider buying access to publication

A3233 Retrieve publication

A32331 Retrieve paper publication

A32332 Retrieve electronic publication

A3234 Read and process publication

A324 Publish secondary account of the results

A33 Share the data

A4 Apply the knowledge

A41 Educate professionals

A42 Regulate industry and society

A43 Do industrial development

A44 Apply in practice

BILAGA 2: Manus för fokusgruppsintervjuer angående BLR:s forskningsstöd

Välkommen till BLR och till den här fokusgruppsintervjun. Tack för att ni tar er tid att prata med oss om bibliotekets forskningsstöd.

Jag heter Pieta Eklund och arbetar vid BLR. Mina kollegor idag är... (be dem att introducera sig själva.)

Vi har bjudit in er då ni tidigare i våras svarade på en enkät om forskningsstöd. Syftet med denna fokusgrupp är alltså att diskutera på vilket sätt vi kan stödja forskare och forskarstudenter i deras forskningsprocess. Vi vill veta vilka önskemål och behov ni har under forskningsprocessen.

Riktlinjer

Mina kollegor kommer att skriva ner anteckningar samt att vi spelar in samtalen. De kan hoppa in om eller när de har frågor eller observationer relaterade till diskussionerna.

Det finns inga rätta eller felaktiga svar, endast era synpunkter. Eftersom vi spelar in samtalet vill jag be att endast en talar åt gången. Jag ska leda samtalet, ni ska prata med varandra.

Introducerande frågor

Vi går runt borde så att ni kan berätta vad ni heter och vilken institution ni kommer från.

Nyckelfrågor

Vi vill veta vad Bibliotek & läranderesurser och CLU för betydelse för din forskning så tänk på en situation... Kan du tänka på en situation då vi har påverkat din forskningsprocess – bra och/dåligt arbete?

(Vad är ditt intryck av våra tjänster för dig som forskare/forskarstudent?)

Vad är det för andra tjänster du har sett som du har upplevt som användbara?

Vad vill du ha oss till när du forskar?)

Kan du tänka på ett exempel när du har upplevt eller fått bra service från oss eller det har kört fast helt när du forskar? Eller att att du hade önskat dig få service?

 Berätta om situationen. Vad kan det bero på? Vad var bra/dåligt med dessa tjänster?

 Vilka situationer har du känt att du behöver hjälp av oss? Ev följdfrågor Berätta mer...

 kan du vara mer detaljerad om ...

 Berätta om en situation när det har funkade bra med våra resurser?

 Berätta om en situation när det har funkade mindre bra eller inte alls med våra resurser?

 (Print/tryckt?)

 Fjärrlån?

 Databaser?

 Bibliotekarier?)

Hur tror du att din forskningsprocess skulle kunna förändras med bibliotekets tjänster som är inriktade mot forskare/forskarstudenter?

Hur är det när ni har kommit fram till publiceringen, vilken typ av stöd hade du behövt? Kan du tänka dig några situationer där du har behövt hjälp att bli publicerad? Ni som handleder och era doktorander finns det någon fortbildning eller stöd som ni skulle behöva/önska er?

Open access
Bra tidskrifter/förlag
Bibliometri/impact
BADA

Om vi diskuterar bibliotekets webb och stöd som finns att hämta där. Har ni sett att biblioteket har en ingång som heter Forskningsstöd vid BLR? Vad skulle behöva finnas under en sådan ingång? Vad är det som är särskilt bra med bibliotekets webb? Vad är särskilt dåligt med bibliotekets webb?

Avslutningsfråga

Finns det något ytterligare som ni vill säga som ni inte har haft möjlighet att göra än eller några råd för oss nu när vi ska bygga upp vårt forskningsstöd?

Jag vill tacka er alla för att ha deltagit i den här fokusgruppsintervjun.